

Όπως έχει επισημαίνει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγεί-ας η πρόσβαση σε καθαρό νερό και τα εμβόλια, αποτελούν τις μεγαλύτερες ανακαλύψεις της επιστήμης. Ο ομότιμος...

καθηγητής Ανδρέας Κωνσταντόπουλος περιγράφει τη σημασία των εμβολίων για την ανθρωπότητα.
Τα εμβόλια είναι σύμμαχος της ανθρωπότητας. Σώ ζουν εκατομμύρια ζωές κάθε χρόνο και προφυλάσσουν από αρρώ στιες και από αναπηρίες. Ο ομότιμος καθηγητής Παιδιατρικής και Πρόεδρος της Ελληνικής Παιδιατρικής Εταιρείας Ανδρέας Κωνσταντόπουλος απαντά στις πιο συχνές ερωτήσεις και λύνει όλες μας τις απορίες.
Ποιος είναι ο ρόλος των εμβολίων;
Τα εμβόλια είναι ουσίες, που ευαισθητοποιούν το αμυντικό σύστημα του οργανισμού μας έναντι συγκεκριμένων παθογόνων μικροοργανισμώ ν, ώ στε να αποκτήσουν ανοσία. Συνήθως περιέχουν ένα νεκρό ή αδρανοποιημένο νοσογόνο παράγοντα, που είναι υπεύθυνος για μια ασθένεια. Ο παράγοντας αυτός «εξαπατά» τον οργανισμό, ώ στε να το αναγνωρίσει ως ξένο, να το καταστρέψει και να αποκτήσει μνήμη για αυτόν. Αυτό, βέβαια, γίνεται χωρίς να εισαγάγεται το παθογόνο μικρόβιο, ώ στε το ανοσοποιητικό σύστημα να μπορεί αργότερα να αναγνωρίσει πιο εύκολα και να καταστρέψει τον μικροοργανισμό, που περιέχει, όταν ο οργανισμός μολυνθεί με το μικρόβιο.
Πόσο σημαντικά είναι τα εμβόλια;
Τα εμβόλια σώ ζουν πάνω από πέντε εκατομμύρια ζωές παγκοσμίως κάθε χρόνο και προφυλάσσουν ακόμη περισσότερους ανθρώ πους από νόσο ή ισόβια αναπηρία. Δυστυχώ ς, όμως, έχουμε ακόμη δρόμο να διανύσουμε, καθ' όσον συνεχίζουν να χάνονται τρία εκατομμύρια ζωές. Οι επιτυχημένες στρατηγικές εμβολιασμού στα

παιδιά έχουν οδηγήσει σε αξιοσημείωτη μείωση της εμφάνισης πολλώ ν νοσημάτων και των θανάτων, που αυτά προκαλούν. Πολλά λοιμώ δη νοσήματα έχουν εξαφανισθεί.

Πώ ς μπορεί να επιτευχθεί προστασία από μια νόσο σε μια κοινωνία;

Για να μπορέσει να επιτευχθεί προστασία από μια νόσο, θα πρέπει το εμβόλιο να γίνει εμβόλιο ρουτίνας και όχι επιλεκτικά σε ομάδες υψηλού κινδύνου και να εμβολιαστεί τουλάχιστον το 70-95% του πληθυσμού.

Είναι παράλογο οι γονείς να φοβούνται τα εμβόλια, αλλά όχι τα φάρμακα;

Δυστυχώ ς, κυκλοφορεί ο φόβος ότι τα εμβόλια μπορεί να προκαλέσουν σοβαρές παρενέργειες, ενώ η λανθασμένη και ελλιπής πληροφόρηση είναι η αιτία για τη δημιουργία μιας επικίνδυνης αντί-εμβολιαστικής κουλτούρας. Οι συχνότερες παρενέργειες των εμβολίων είναι ήπιες και προβλέψιμες. Συνήθως σκληρία ή ερεθισμός στο σημείο της ένεσης, πυρετός, ανησυχία ή υπνηλία για ένα έως δύο 24ωρα. Οι σοβαρές παρενέργειες, που μπορεί να συσχετισθούν με εμβολιασμό είναι εξαιρετικά σπάνιες (1:1.000.000) και συνήθως προκαλούνται λόγω υπερευαισθησίας ή αλλεργίας στα συστατικά του εμβολίου.

Τα εμβόλια είναι εξαιρετικά ασφαλή. Για να χρησιμοποιηθούν, εξασφαλίζεται ότι πληρούν αυστηρές προϋποθέσεις, τις οποίες ορίζουν οι αρμόδιοι διεθνείς οργανισμοί Υγείας. Τα εμβόλια μέχρι το 1992 ήταν ολοκυτταρικά και περιείχαν χιλιάδες αντιγόνα π.χ. για τον κοκκύτη το ολοκυτταρικό εμβόλιο περιείχε 3.000 αντιγόνα. Με την βελτίωση, όμως, της βιοτεχνολογίας έκτοτε το εμβόλιο αυτό είναι καθαρό και χορηγούμε 3 ή 5 αντιγόνα. Έτσι, εκτός του ότι τα αντιγόνα όλων των εμβολίων ελαττώ θηκαν, είχαμε ως αποτέλεσμα τα εμβόλια σήμερα να μην προκαλούν παρενέργειες και ταυτόχρονα να είναι αποτελεσματικά. Έχει υπολογισθεί ότι, αν χορηγήσουμε όλα τα εμβόλια ταυτόχρονα σε έναν οργανισμό, θα απασχολήσουμε μόνον το 0,1% του ανοσοποιητικού συστήματος. Αυτό, λοιπόν, που πρέπει να κάνει ο κάθε παιδίατρος είναι να συζητήσει και να ενημερώ σει σωστά τον κάθε γονιό, που προσέρχεται στο ιατρείο με αμφιβολίες.

Είναι καλύτερο το παιδί να περάσει φυσική νόσηση από τη λοίμωξη παρά να εμβολιασθεί; Υπάρχει συσχέτιση του εμβολίου ιλαράς- ερυθράς- παρωτίτιδας (MMR) με τον αυτισμό;

Κανένα πλεονέκτημα δεν έχει το παιδί που θα νοσήσει από πολιομυελίτιδα και θα χαθεί ή θα πάθει παράλυση ή από ιλαρά που επίσης μπορεί να χαθεί ή θα πάθει μηνιγγο-εγκεφαλίτιδα ή από μηνιγγιτιδόκοκκο που οδηγεί σε θάνατο ή θα παρουσιάσει ψυχοκινητική καθυστέρηση. Θα πρέπει επίσης να επισημάνουμε ότι πολλές μελέτες σε διαφορετικούς πληθυσμούς με πολύ μεγάλο αριθμό παιδιώ ν έχουν αποδείξει ότι δεν υπάρχει καμία συσχέτιση συγκεκριμένων εμβολίων με τον αυτισμό ή άλλες νευροαναπτυξιακές διαταραχές. Ο αυτισμός είναι νόσημα με γενετικό υπόστρωμα και δεν σχετίζεται με τον εμβολιασμό.

Πρέπει κάποιος να εμβολιάσει το παιδί του, αφού εμβολιάζονται τα άλλα παιδιά;

Σε συνθήκες που μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού εμβολιάζεται (>95%), πράγματι τα παιδιά αυτά (5%) προστατεύονται και ας μην εμβολιάζονται, καθώ ς μειώ νεται η κυκλοφορία των λοιμωδώ ν παραγόντων στην κοινότητα. Εάν, όμως, το ποσοστό εμβολιασμού στον γενικό πληθυσμό υποχωρήσει κάτω του 90-95%, τότε τα ανεμβολίαστα άτομα κινδυνεύουν να νοσήσουν και να παρουσιάσουν επιπλοκές από τα νοσήματα.

Αν δεν γίνουν όλες οι δόσεις, όταν πρέπει, τι γίνεται;
Μπορούν να γίνουν ακόμη και έξι μήνες ή και έναν χρόνο μετά από το προβλεπόμενο διάστημα. Το μόνο πρόβλημα είναι ότι υπάρχει πιθανότητα, μέσα στο διάστημα, που δεν έχει κάνει την επαναληπτική δόση, το παιδί να κολλήσει και να περάσει την αρρώ στια.